

TOIMINTAKERTOMUS 2025

Padasjoen museotoimi

Sivistyslautakunta 15.4.2026

Padasjoen museotoimen toimintakertomus 2025

Toimintavuonna 2025 Padasjoen kunnan museotoimi toteutti tehtävänsä paikallisen kulttuuriperinnön tallentajana, säilyttäjänä ja esittäjänä. Toiminnan keskeisenä tavoitteena oli edistää kokoelmia avaamalla monipuolisesti paikallisperinteen saavutettavuutta sekä lisätä kuntalaisten ja vapaaajanasukkaiden tietoisuutta paikallishistoriasta.

Yhteistyö oli koko toimintavuoden merkittävä osa museotoimen osuutta paikallisena kulttuuritoimijana. Toiminnassa painottuivat osana kunnan kärkihanketta paikallisten museo- ja kulttuuritoimijoiden yhteistyön monipuolistaminen, näyttelytoiminnan kehittäminen sekä museoammattillisen systemaattisen kokoelmantyon käynnistäminen niin, että kokoelman saadaan vaiheittain digitoitua.

Museotoimen hallinto

Museotoimella on käyttötalouden kustannuspaikka 3026 Museot ja kotiseututyö, joka sijoittuu kirjastonjohtajan vastuualueeseen. Kirjastonjohtaja ja muu kirjastopalvelujen henkilöstö työskentelee tarvittaessa tilapäisesti myös museotoimessa.

Näyttely- ja säilytystilat

Museotoimen näyttelyt toteutetaan pääasiassa Padasjoen kotiseututaloksi kunnostetussa entisessä hirsikoulussa, yli 150 vuotta vanhassa Jokioisten kansakoulussa. Lisäksi esineistöä oli toimintavuonna 2025 esillä kunnan matkailufossa satamassa sekä kirjastossa.

Pääosa kokoelmasta on säilytteillä kotiseututalon viereisessä opistotalossa, entisissä luokkahuoneissa. Molemmat rakennukset sijaitsevat Kullasvuoren koulun pihapiirissä (Koulukuja 2).

Museokokoelmaan kuuluva arkistoaineisto on säilytteillä Padasjoen kirjaston yhteydessä sijaitsevassa kotiseutuarkistossa (Vaahteratie 4), joka on avoinna yleisölle kirjaston palveluaikoina.

Talous

Museotoimen käyttötalouteen 2025 oli varattu 11 982 euroa, ja toimintakate oli 12 697 euroa. Määräaikaisten palkkoihin kirjautui 8651 euroa, erilliskorvauksiin 295 euroa, vakinaisten palkkoihin 482 euroa ja henkilösivukuluihin 1768 euroa. Erotus kohdentui painatuksiin, matkakuluihin ja tarvikkehankintoihin. Lisäksi museotoimi hyödynsi osin kunnan erillistä kärkihankerahoitusta.

Maksutuotot

Kotiseututalon näyttelyihin oli kesällä 2025 vapaa pääsy. Käyttöön otettiin lahjoitusarkku vapaaehtoisille pääsymaksuille. Vapaaehtoisia pääsylipputuloja kertyi 140 euroa (ALV 0 %). Kesäkauden jälkeen tavoitteeksi kirjattiin vapaaehtoisten pääsymaksutuottojen lisääminen sekä museokävijöiden toivoma mobiilimaksamisen käyttöönotto.

Henkilöresurssit

Museotoimen palvelut toteutetaan pääosin kausiluonteisesti, kesäkauteen painottuen, eikä museotoimessa ole – kirjastonjohtajaa lukuun ottamatta – vakinaista henkilökuntaa.

Määräaikaisiin museotoimen henkilöstökuluihin on vuosittain varattuna noin 3 henkilötyökuukautta (0,25 htv), joka kohdentuu toiminnan luonteen vuoksi pääasiassa kesänäyttelytoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Lisäksi toimintaa kehitetään ulkopuolisin avustuksin.

Toimintavuonna 2025 museotoimessa työskenteli projektitutkija 3.3. – 31.8.2025 osin museotoimen sekä osin kunnan kärkihankerahoituksella, minkä vuoksi määräaikaisen henkilöstön toteutuma oli ennakoitua suurempi, yhteensä 0,5 htv.

Tutkijan tehtäviin kuului ensisijaisesti uusiin säilytystiloihin siirretyn kokoelman järjestäminen, puhdistus, alustava inventointi, tallennuksen suunnittelu sekä kesänäyttelyn käsikirjoitus, kokoaminen, toteutus ja purku. Lisäksi projektitutkija osallistui yhdessä kirjastopalvelujen henkilökunnan kanssa osana kunnan kärkihankepainotusta erityisesti kylille suunnattujen palvelujen toteutukseen ja yksittäisten paikallisten kulttuuritoimijoiden neuvontaan, ohjaukseen ja yhteistyön käynnistämiseen. Yhteistyötahoina olivat mm. yksityiset paikallisesti merkittävien rakennuskohteiden omistajat, kyläyhdistykset ja sukuseurat. Yhteistyöllä tavoitettiin kymmeniä eri toimijoita.

Kokoelma

Padasjoen kunnan kotiseutumuseossa on 4354 päänumeron laajuinen esinekokoelma, jota ylläpidetään Padasjoen museotoimen kokoelmaohjelman (2025) linjausten mukaisesti. Kokoelmaa ei kartuteta aktiivisesti, mutta yksittäisiä kohdennettuja kokoelmaa täydentäviä lahjoituksia otetaan harkinnan mukaan vastaan, mikäli esineistö on mahdollista sijoittaa nyt käytössä oleviin säilytystiloihin. Kokoelma jakautuu useisiin eri alakokoelmiin, joita tallennetaan Collecte-järjestelmään vaihteittain. Lisäksi kokoelmaan kuuluu arkistoaineistoa, jota siirretään osaksi kotiseutuarkistoa.

Kokoelma on säilytystilojen vaihtumisen vuoksi osin edelleen inventoimatta, ja yksittäisiä esineitä on siirtojen vuoksi kateissa tai tuhoutunut.

Aukiolot

Museotoimen tilastoihin kirjataan vain kesäkaudelle kohdentuvien museoammatillisesti tuotettujen näyttelyjen aukioloajat. Kirjausaikana avoinna ovat kotiseututalon perusnäyttely, toiminnallinen perinneluokka sekä kulloinkin vaihtuvat näyttelyt.

Toimintavuonna kesäkauden säännöllistä aukioloa kertyi 146 tuntia.

1.6. – 15.6.2025 15 tuntia/vk
 16.6. – 22.6.2025 6 tuntia/vk (juhannus)
 23.6. – 29.6.2025 15 tuntia/vk
 30.6. – 6.7.2025 20 tuntia/vk (Päheet museot)
 7.7. – 27.7.2025 15 tuntia/vk
 4.8. – 10.8.2025 12 tuntia/vk
 11.8. – 17.8.2025 18 tuntia / vk

Lisäksi museo oli toukokuussa sopimuksesta avoinna koululaisryhmille sekä koko kesäkauden varauksesta ryhmille.

Näyttelykävijät

Toimintavuonna kotiseututalon kävijöistä dokumentoitiin vain näyttelyvieraat. Käytössä on vapaaehtoisesti täytettävä vieraskirja sekä näyttelyvalvojan pitämä seuranta. Näyttelyihin tutustui 1150 kävijää, keskimäärin 8 kävijää/aukiolotunti.

Kauden jälkeen tavoitteeksi kirjattiin kävijäseurannan tarkentaminen esimerkiksi digitaalisilla kävijälaskureilla. Haasteeksi on kuitenkin todettu havainto siitä, että kotiseututalon tilaratkaisujen vuoksi yksinkertainen ovilaskuri ei ole seurantaan riittävän tarkka.

Myöskään aukioloaikojen ulkopuoliset kävijät eivät pääsääntöisesti tilastoidu, joten näyttelyiden tosiasiallinen kävijämäärä on toistaiseksi merkittävästi suurempi kuin tilastoituva määrä.

Avustukset

Museotoimi haki ja sai vuodelle 2025 Museovirastolta paikallismuseoiden hankeavustusta 6 200 euroa; hankkeen omavastuuosuus on 20 prosenttia. Avustus myönnettiin esinekokoelman sähköiseen luettelointiin Lahden museoiden ylläpitämään Collecte-kokoelmanhallintaohjelmaan. Tallennus on Padasjoella täysin uutta ja siten merkittävästi paikallista museotoimea kehittävää. Avustuksen käyttö kohdentuu toimintavuodelle 2026.

Muut tuet

Lahdet museoiden eri toimijat tukivat asiantuntija-avun (vastuumuseotutkijat, konservaattori, viestintä, Collecte-koulutus) lisäksi Padasjoen paikallismuseotoimintaa lahjoittamalla museotoimen pysyvään käyttöön näyttelyvarustusta, kuten erilaisia näyttelyvitriinejä ja tilanrajaajia. Lisäksi näyttelyssä hyödynnettiin julistemuseon kokoelmia.

Seudullinen verkosto

Padasjoki kuuluu Lahden museoiden koordinoimaan Päijät-Hämeen museoverkoston työryhmään, joka kokoontui toimintavuonna viidesti (21.1., 11.3., 15.5., 28.10. ja 10.12.). Lisäksi Padasjoki osallistui vuosittaiseen Päijät-Hämeen museopäivään Heinolassa 3.9.2025.

Museoverkosto järjestää Päijät-Hämeen museo- ja kulttuurikohteissa kesä-heinäkuussa yhteisen Päheet museot -teemaviikon. 28.6.–6.7.2025 järjestetyn maakunnallisen viikon teemana olivat ruoka ja ruokakulttuuri. Padasjoen museotoimi osallistui teemaviikkoon laajennetuin aukioloin, retkieväspienoisnäyttelyllä sekä järjestämällä Maijan päivän ilta -tapahtuman.

Paikallinen verkosto

Museotoimi vastaa vuonna 2024 käynnistetystä paikallisesta museo- ja kulttuurikohdeverkostosta, joka kutsuttiin toisen kerran koolle 23.5.2025. Osallistujia oli 15 eri toimijalta, ja teemana olivat näyttely-yhteistyö sekä kunnan koordinoima yhteisviestintä.

Museomatka

Museotoimen tavoitteena on sekä osallistaa paikallisia järjestäjinä mukaan kulttuuritoimintaan että järjestää yleisemmin kulttuuriperintöä kuntalaisille avaavaa toimintaa.

Museotoimi järjesti yhdessä Padasjoen kunnan matkailun kanssa erityisesti padasjokelaisille kohdennetun museomatkan Lahden historialliseen museoon 26.4.2025. Tutkija Sini Ojala esitteli ryhmälle museon uuden perusnäyttelyn sekä erityisesti sen Mainiemi-teemaisen osion, jossa on esillä padasjokelaisen Mainiemen sahan esineistöä.

Näyttelytoiminta

Kotiseututalolla toteutettiin kesäkaudella 2025 kaksi näyttelyä. Varsinaisessa kesänäyttelyssä luotiin katsaus Padasjoen paikallishistoriaan sadan vuoden ajalta. Näyttely toteutettiin yhdessä Padasjoen Nuorisoseuran sekä muiden paikallisten kulttuuritoimijoiden kanssa. Kesänäyttelyä täydensi loppukesään sijoittunut paikallisen VPK:n satavuotisesta historiasta kertova näyttely, jonka toteuttivat kunnan ohjauksessa yhdistyksen vapaaehtoiset.

Dokumentointiprojekti

Museotoimi toteutti osana maakunnallista museoverkosta kesällä 2025 dokumentointiprojektin, jonka kohteena oli paikkakunnalla vaikuttanut kansanparantaja Helena Maria Becker (1845–1928). Projektissa koottiin haastatteluin suullista perinnettä ja tietoutta Beckerskana tunnetun parantajan elämästä, ja kertyneen aineiston pohjalta koottiin kotiseututalolle toistaiseksi esillä oleva Beckerska-teemainen interiööri.

Heinäkuussa 4.7.2025 järjestettiin teematapahtumana Maijan päivän ilta, joka kokosi noin 65 osallistujaa eri puolilta Päijät-Hämettä. Tapaamisessa perustettiin tutkijaverkosto, joka jatkaa parantajaan liittyvän perinteen tallennusta. Aineistosta julkaistaan teema-artikkeli Lahden museoiden blogisarjassa vuonna 2026, ja verkoston toiminta jatkuu edelleen.

Tilojen ylläpito

Kunta varasi toimintavuonna investointirahaa kotiseututalon ikkunanpuitteiden kunnostukseen ja himmentävien aurinkosuojakalvojen sekä tilaa viilentävien ilmalämpöpumppujen asennukseen. Ikkunoiden kunnostus ja ilmalämpöpumppujen asennus toteutui suunnitellusti huhtikuussa, mutta auringonsuojakalvoja ei asennettu, minkä vuoksi osa auringonvalolle altistuneista teksteleistä siirrettiin pois näyttelytilasta.

Toritun museo

Toritun kyläsepan museo on kunnan omistama ja Toritun kyläyhdistyksen ylläpitämä monipuolinen museokokonaisuus. Toritussa järjestettiin 11.6.2025 Lahden museoiden ohjaamana katselmus, jossa kartoitettiin museorakennusten kuntoa sekä esinekokoelmia ja sovittiin alueen kunnostukseen ja ylläpitoon liittyvistä yhteisistä jatkotoimista, joilla taataan kokonaisuuden säilyminen käyttökuntoisena sekä museotoimintaan että kyläyhdistyksen muuhun toimintaan.

17.11.2025 järjestettiin Teams-konsultaatio Lahden museoiden kanssa kunnostusavustusten hakemisesta. Toritun museorakennusten katto- ja hirsiseinävauriot kuvattiin yhdessä teknisen toimen kanssa 27.11.2025, jonka jälkeen museotoimi ja tekninen toimi laativat ELY-keskukselle avustushakemuksen rakennusperinnön hoitoon kohdennettavista avustuksista. Mikäli hakemus hyväksytään, mahdollinen avustusosuus voi olla 50 prosenttia korjauskuluista vuosina 2026–2027.

Toiminnan kehittäminen

Museotoimen toimintasuunnitelmaan kirjattiin toimintavuoden kokemusten pohjalta kolme keskeistä toiminnan kehittämiseen tähtäävää tavoitetta:

- 1) Hakeutuva museotoiminta. Museon toimintaa laajennetaan pop up -tyylisesti kyläyhteistyöhön, jolloin yksittäisiä esineitä lainataan pyynnöstä pienenä näyttelyihin esimerkiksi kylätaloille.
- 2) Museotoimelle sekä aineettoman kulttuuriperinnön dokumentointiin haetaan aktiivisesti perustoiminnan ulkopuolista, hakeutuvan museotyön kehittämisen mahdollistavaa rahoitusta.
- 3) Rakennetaan edelleen tiiviimpää yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden, yksityiskokoomien ja seudun kulttuurikohteiden kanssa niin, että museotoimen yhteistyö toteutuu pääosin yhdessä muiden kulttuuritoimijoiden ja vapaaehtoisten kanssa.